

Het meest zichtbare effect van de aanslagen van 11 september 2001 is de verscherpte controle op veiligheid op luchthavens. Hier houdt een bewaker het vliegveld van Frankfurt in de gaten. (Foto Reuters)

De wereldeconomie bleek terreurbestendig

De Dow Jones-index had maar veertig dagen nodig om zich te herstellen van 11 september

Met een aanslag op het financiële hart van de wereld leken de moslimterroristen vijf jaar geleden ook de economie een harde klap toe te dienen. Maar veel sectoren herstelden zich sneller dan verwacht.

Door onze redacteurs
DAAN VAN LENT en
Freek Staps

ROTTERDAM/NEW YORK, 11 SEPT. Een week na de aanslagen van 11 september 2001 kon de Nederlandse advocaat Jan Joosten weer aan het werk. Zijn kantoor-toren staat op de zuidpunt van Manhattan, een paar stratenblokken van de plek waar het World Trade Center stond. „Het was een vreemde situatie”, zegt Joosten. „Ik lunchte voor 11 september regelmatig in het parkje voor de deur. Dat was nu een militair tentenkamp.” Met aanslagen op het financiële hart van de wereld hadden de terroristen hun

doelwit niet symbolischer kunnen kiezen. Maar Wall Street bleek schokbestendiger dan de twee WTC-torens. De beurs van New York lag drie dagen stil. Daarna kostte het de Dow Jones-index slechts veertig dagen om weer boven het slor van 10 september uit te komen. Het uitbreken van boekhoudschandalen bij bedrijven als Enron en Worldcom had later een verwoestender effect op de koersen.

„New York is ontzettend snel opgekrabbeld”, zegt Joosten. Nog steeds krijgt hij vragen van Nederlandse ondernemers. Hoe is de zakelijke sfeer in New York? Maken veiligheidsmaatregelen werken moeilijk? Het antwoord is simpel. De stad is het zakelijke centrum van de wereld gebleven. Advocaten, banken en consultants zitten er nog steeds. „In Europa wordt dat weleens onderschat.”

De Amerikaanse economie is evenmin diep geraakt door de aanslagen. „De effecten waren marginaal”, zegt Karl Sauvant, hoogleraar economie aan Columbia University in New York. De economische recessie in 2001 en 2002 is niet door de aanslagen veroorzaakt. Het knappen

van de internetzeepbel had die neergang al in 2000 in gang gezet.

De VS zijn ook niet het Fort Amerika geworden waar voor werd gevreesd. Ondanks alle belemmeringen op het vrije verkeer van personen, goederen en kapitaal

DE WERELD
NA 11 SEPTEMBER

taal die er door strengere regelgeving om de terreurdreiging te bezweren zijn gekomen. Tussen 2001 en 2005 stegen de maandelijkse exporten van de VS van 60

naar 75 miljard dollar. De omvang van de wereldhandel steeg van 7.800 miljard in 2001 naar 12.000 miljard dollar in 2005.

Natuurlijk is het vervelend om op luchthavens lang voor de beveiligingscontrole en de immigratie in de rij te staan, maar het aantal reizigers in en naar de VS is er niet minder om geworden. Het toerisme liep wereldwijd een klap op, maar heeft zich inmiddels weer hersteld, blijkt uit cijfers van de World Tourism and Travel Council. Alleen Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen zijn nooit over de klappen heen gekomen. Zij stonden echter al voor de aanslagen op de rand van een faillissement. Ze schrapten 160.000 banen sinds 2001.

Handel drijven gaat eerder sneller dan trager, constateert het recente *Doing Business*-rapport van de Wereldbank. Juist door de strenge voorschriften blijkt vooral in ontwikkelingslanden een sterke prikkel te zijn gekomen om controle-systemen te moderniseren waardoor de afhandeling in havens versneld is.

Dat Nederlandse consumenten zich het afgelopen jaar met hun paspoort bij

de balie van hun bank hebben moeten identificeren, is een gevolg van de nieuwe interne controlesystemen die banken hebben moeten invoeren. En dat kun je maar beter goed doen, merkte ABN Amro in 2005, toen de bank in de VS een boete van 80 miljoen dollar kreeg, omdat ze niet goed had gerapporteerd over geldstromen naar Libië en Iran.

Regels waren al regels in de VS. Nu nog meer. Omdat de VS zich aangevallen voelen, „wordt de soep nu wel zo heet gegeten als ze opgediend wordt”, zegt advocaat Joosten. Een paar maanden in de VS werken gebeurde nog wel eens op een toeristenvisum. Dat durven de meeste ondernemers niet langer. De controles zijn strenger, de sancties zwaarder.

Een bedrijf als het Amsterdamse Zylab, een cliënt van Joosten, heeft van de toegenomen investeringen in veiligheid geprofiteerd. Zylab maakt zoeksoftware die papieren documenten op kernbe-grippen kan doorzoeken. „Dus ook op Bin Laden”, zegt Joosten. Zylab doet nu zaken met inlichtingen- en opsporings-diensten. Sinds 11 september 2001 heeft

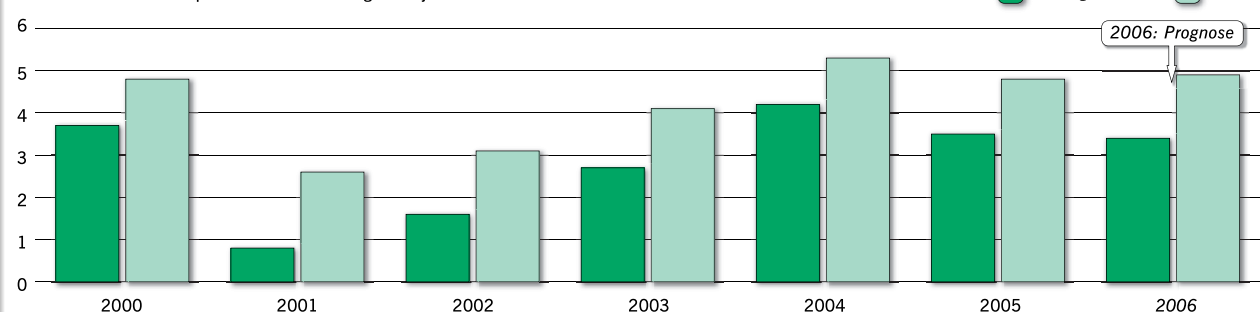
het Amerikaanse ministerie van Binnenlandse Veiligheid ruim 130 miljard dollar aan contracten aan de privésector verstrekt. In 1999 waren er nog negen ondernemingen die op dit terrein zaken deden met de overheid. In 2004 was dit gegroeid tot bijna 34.000.

In New York heeft de onroerendgoeds-ector zich hersteld. Direct na de aanslagen kondigden grote ondernemingen aan de stad te verlaten. New Jersey, aan de overkant van de Hudson River, heette ze van harte welkom. Maar de bedrijven keerden terug. De leegstand van kantoren in Lower Manhattan ligt weer beneden de 10 procent. Neem zakenbank Cantor Fitzgerald, met 658 overleden werknemers een van de meest getroffen ondernemingen. Het bedrijf huurde kantoorruimte ten noorden van de stad, maar inmiddels werken nagenoeg alle werknemers weer op Manhattan.

▶ Laatste deel in een serie over de gevolgen van 11 september 2001. Eerdere afleveringen staan op www.nrc.nl

Amerikaanse economie herstelde zich wonderbaarlijk snel

Groei bruto binnenlands product t.o.v. het voorgaande jaar

NRC Handelsblad 110906 / FG / Bron: IMF, Thomson Financial Datastream

Dow Jones-index in punten

